

แนวทางป้องกันปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ The Guidelines for Prevention of the Corruption in Police Performance

พ.ต.ท. หญิง ปิยะนุช ศรีสรานุกรม

Pol.Lt.Col. Piyanuch Srisaranukrom

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy

E-mail: auddaprim23@gmail.com

Received: July 01, 2024; Revised: August 05, 2024; Accepted: August 07, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางป้องกันปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ พบว่า ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมักจะเกิดขึ้นมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นที่ถูกเชื่อมโยงกับการใช้อำนาจอันได้มาจากหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากประชาชนผู้ใช้บริการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันนับเป็นปัญหาที่ยังรากลึกส่งผลกระทบต่อประเทศและระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อองค์กรตำรวจที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน สะสมเรื้อรังเป็นมะเร็งร้ายกัดกินสังคมส่งผลกระทบต่อระบบองค์กร สำหรับตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่รัฐทำหน้าที่เกี่ยวข้องอยู่ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยจะทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีอำนาจในการจับกุม ตรวจค้น สืบสวน และสอบสวนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอันดับแรก ในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ตำแหน่งหน้าที่มาแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบได้ สำหรับแนวทางป้องกันด้านเศรษฐกิจและการครองชีพส่งเสริมให้ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความพอประมาณ พอดี ใช้ชีวิตอยู่บนหลักการอย่างมีเหตุมีผล รอบรู้ มีคุณธรรม ด้านระบบบริหารราชการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินตามหลักนิติธรรม มีคุณธรรมและความโปร่งใส พร้อมทั้งความรับผิดชอบและจะต้องมีความคุ้มค่า ด้านสังคมวัฒนธรรมและศีลธรรมดำเนินตามกรอบของประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดไว้แล้วและด้านกฎหมายและวิธีการ เป็นการกำกับดูแลให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายที่ช่วยในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการตำรวจ เพื่อให้ตำรวจเป็นผู้มีความเหมาะสมเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่คอยดูแลประชาชนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสันติสุขด้วยการปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม

คำสำคัญ: แนวทางป้องกัน, ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน, การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

Abstract

This article aims to study ways to prevent corruption problems in the performance of police duties. It was found that:- The problem of corruption often arises from the performance

of duties of government officials that are linked to the use of power derived from their position. To seek wrongful benefits from ordinary people who are involved in problems that have occurred for a long time until they have accumulated into a chronic malignancy that eats away at society, affecting various systems. As for the police, they are government officials who are involved in the law enforcement process. By acting as an official in the criminal justice process, it has the power to count, arrest, and search, investigate and investigate offenders according to the Criminal Procedure Code. In the course of duty, there are still some police officers who use their position to exploit the wrongful interests for protection. In terms of economy and living, people are encouraged to live according to the Sufficiency Economy Philosophy, with moderation, living on the principles of rationality, knowledge and morality. Public administration system Adhere to management guidelines based on good governance, follow the rule of law, have morality and transparency, along with responsibility and must be worthwhile. Social, cultural and moral aspects follow the framework of the police ethics code set by the Royal Thai Police. Legal aspects and methods it is a supervision to comply with the legal process that helps in the prevention and suppression of corruption. Will be under the supervision of the Commission to Protect the Moral System of Police Officers. For the police to be suitable persons as police officers who look after the people to live in peace by performing their duties with fairness.

Keyword: The Guidelines for Prevention, the Corruption, Police Performance.

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมักจะถูกนำไปเชื่อมโยงกับการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เป็นเจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแต่ได้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่นั้น รวมถึงการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน เพราะเกิดความโลภเข้าครอบงำจิตใจทำให้อยากมีอยากเป็นจนเกินฐานะของตนเองจึงแสวงหาผลประโยชน์ที่มีมูลค่าสูงกว่าเงินเดือนที่ได้รับตามปกติเพื่อสร้างความร่ำรวยแก่ตน นับเป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับทรัพย์สินหรือทรัพยากรของชาติเป็นอย่างมาก แม้ทั่วโลกต่างก็ยอมรับว่าเป็นปัญหาที่มีความร้ายแรงยากจะแก้ไขหรือกำจัดให้หมดไปได้ แม้ประเทศไทยเองก็ได้เผชิญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมาตั้งแต่ในอดีตจากหลักฐานที่สามารถสืบค้นกันนับมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงปัจจุบันนี้ซึ่งจะมีปรากฏอยู่ในลักษณะกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตประพจน์มิชอบบัญญัติไว้ แม้ในสมัยกรุงศรีอยุธยาก็มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีปรากฏให้เห็นผ่านในวรรณคดีต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการทุจริตคอร์รัปชันหรือที่เรียกว่ากันในสมัยนั้นว่า ฉ้อราษฎร์บังหลวง จนมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นการกระทำดังกล่าวก็เพิ่มมากขึ้นมีการยกยอกเงินหลวงด้วยวิธีการเบียดบังเอาทรัพย์สินของราษฎรจนกลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เป็นนิตยจณญคมองว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นควบคู่มากับสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ (วิชัย รูปขำดี, 2552)

ทั้งนี้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาที่ยาวนานจนได้สะสมเรื้อรังเป็นมะเร็งร้ายกัดกินสังคมส่งผลกระทบต่อระบบต่างๆ ภายในประเทศ ซึ่งการเกิดขึ้นของปัญหานี้ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางจิตใจ การปลูกฝังอบรมคุณธรรมและค่านิยมที่บ่งบอกถึง

ระดับคุณภาพทางจิตใจของประชาชนในสังคม ตลอดถึงสภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน แม้การบังคับใช้กฎหมายขั้นตอนในการตรวจสอบจนถึงการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2543) สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญไม่น้อยเช่นกัน ซึ่งตามขั้นตอนดังกล่าวนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่มาก เพราะถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีอำนาจในการจับกุม ตรวจค้น สืบสวน และสอบสวน ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (16) ที่ได้ตราไว้ว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้งพืคดี เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุม ปรามปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปรามปราม” (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 34) พ.ศ. 2562 เล่ม 136 ตอนที่ 34 ก ราชกิจจานุเบกษา 20 มีนาคม 2562)

เมื่อพิจารณาตามกฎหมายแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนถือเป็นหน้าที่โดยตรง แต่ถึงกระนั้นยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่มาแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เช่น เลือกปฏิบัติในชั้นการจับกุมเป็นการเรียกรับสินบนจากผู้กระทำความผิดในระดับปัจเจกบุคคล การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อบิดเบือนพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงในคดี การยักยอกเงินประกันตัวผู้ต้องหา การซื้อขายตำแหน่ง หรือการหักเงินรางวัลของข้าราชการตำรวจจากผู้บังคับบัญชา เป็นต้น (พ.ต.ท.ดร. เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ และคณะ, 2553: 108) ซึ่งการกระทำดังที่นำมากล่าวนี้นี้จะถือว่าทุจริตต่อหน้าที่ ตามความหมายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ระบุไว้ว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมีได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนหรือผู้อื่น” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก/หน้า 1/17 พุทธศักราช 2542)

ดังนั้น จากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเสนอแนวทางป้องกันปัญหาทุจริตคอร์รัปชันที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยป้องกันยับยั้งหรือลดการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติหน้าที่ให้น้อยลงหรือหายไปจากสังคมไทยให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนให้สมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนในฐานะของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริตการคอร์รัปชัน

ปัจจุบันนี้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยนับวันที่จะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดจึงทำให้กลวิธีในการทุจริตคอร์รัปชันมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แม้แต่ลักษณะของการกระทำความผิดก็ได้ขยายออกเป็นวงกว้างมีการร่วมมือกันจนทำเป็นกระบวนการมีเครือข่ายในการกระทำความผิดจึงเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปราม เมื่อพิจารณาจากผลเสียที่จะตามมาจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแล้ว จึงเป็นหน้าที่ที่ทุกคนในสังคมจะต้องช่วยกันป้องกันและปราบปรามไม่ให้เกิดขึ้น

จึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันว่ามีอยู่อย่างไร จะขอนำเสนอ ดังต่อไปนี้

ความหมายของการทุจริตคอร์รัปชัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายคำว่า “ทุจริต” ไว้ว่า “หมายถึง ความประพฤติชั่ว คดโกง ฉ้อโกง เป็นต้น”

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “คำว่า คอร์รัปชัน มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Corrupt ที่แปลว่า คดโกง กินสินบน ต่ำช้า ชั่ว ไม่บริสุทธิ์ ซึ่งในการจะวินิจฉัยการกระทำใดจะเป็นการทุจริตหรือไม่นั้นจำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้นั้นจะต้องได้รับประโยชน์ ทางใดทางหนึ่งทั้งที่เป็นเงินรวมถึง การรับสินบนหรือไม่ก็ตาม เป็นผู้ไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะกระทำการตามข้อแรกหรือไม่ การได้รับประโยชน์ของผู้นั้นทำให้มีผลเสียหายเกิดขึ้นแก่ประชาชนส่วนใหญ่ ผู้นั้นมีตำแหน่งในหน้าที่ราชการและได้กระทำให้ได้ตำแหน่งหน้าที่นั้น ซึ่งการกระทำนั้นเป็นการฝ่าฝืนละเมิดต่อกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ทำให้ระบบราชการเสียหาย”

สำหรับคำว่า คอร์รัปชัน (Corruption) ซึ่งเป็นคำภาษาอังกฤษมักใช้คู่กับคำว่า ทุจริตจนเป็นที่นิยมและเข้าใจกันมานาน และจะเข้าใจได้โดยทันทีว่า หมายถึง การประพฤติดุชในการปฏิบัติหน้าที่ของราชการ หรือที่เรียกกันว่า ฉ้อราษฎร์บังหลวง นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคอร์รัปชันไว้ดังนี้

สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2549) ให้ความหมายว่า “การคอร์รัปชัน หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลสาธารณะมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตัวเอง หรือครอบครัว วงศ์ญาติญาติพวกพ้องและคนใกล้ชิด โดยอาศัยตำแหน่ง หน้าที่กฎหมาย อำนาจหรืออิทธิพลทางการเมืองความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือการใช้ข่าวสารข้อมูลภายในเป็นเครื่องมือไม่ว่าการกระทำดังกล่าว จะผิดกฎหมายหรือไม่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำดังกล่าวจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางด้านเงินทองหรือมิได้รับสิ่งตอบแทนใดๆ เลยก็ตามแต่ถ้าหากการกระทำดังกล่าวเป็นการใช้บทบาทของความเป็นบุคคลสาธารณะหรือทรัพยากรสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือมีการใช้ดุลยพินิจในการวินิจฉัยกฎหมายโดยมีเจตนาที่จะเลือกปฏิบัติ (Favoritisms) หรือเป็นแบบสองมาตรฐาน (Double Standard) หรือเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักคุณธรรมและจริยธรรมของการเป็นบุคคลสาธารณะ ขัดกับมาตรฐานความคาดหวังของสาธารณชนที่มีต่อบุคคลสาธารณะขัดกับผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมากและขัดกับหลักการแห่งการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ก็ถือเป็นการคอร์รัปชันทั้งสิ้น”

ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ (2549: 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “คอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการกระทำชั่วร้ายและฉ้อโกงโดยเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมายรวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งประชาชนไว้วางใจ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการโดยการรับหรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

มาตาลักษณ์ ออรุโณจน์ และคณะ (2551: 24) ได้กล่าวไว้ว่า “การคอร์รัปชันอาจถูกตีความได้ในหลายแง่มุมไม่ว่าจะเป็นคำนามหรือคำกริยา ถ้าเป็นคำนามอาจตีความได้ว่าเป็นการประพฤติตนที่ไม่เหมาะสม ถ้าเป็นการประพฤติผิดทางกายเรียกว่า กายทุจริต ถ้าเป็นการประพฤติผิดทางวาจา เรียกว่าวจีทุจริต ถ้าเป็นการประพฤติผิดทางใจ เรียกว่ามโนทุจริต ในขณะที่หากการคอร์รัปชันถูกมองในแง่ที่เป็นคำกริยาอาจอธิบายได้ว่าเป็นการโกง เช่น การคอร์รัปชันในการสอบ คดโกง ฉ้อโกง เช่น คอร์รัปชันต่อหน้าที่ ถ้าเป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง ชื่อตรง ซึ่งการคอร์รัปชันในความหมายในนิยามของพจนานุกรมดังกล่าวมี

ความหมายกว้างๆ ไม่ได้ชี้ชัดลงไปว่าเป็นการกระทำที่เกิดจากการที่ข้าราชการใช้อำนาจหน้าที่และตำแหน่งในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้องของตน

Mushtag H. Khan and Kwame Sundaram Jomo (2000: 8) ได้ให้ความไว้ว่า “เป็นการละเมิดกฎระเบียบของทางการที่มีเพื่อการควบคุม จัดสรรทรัพยากรสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อข้อเสนอที่มาในรูปแบบของตัวเงินหรือการให้การสนับสนุนทางการเมือง รวมถึงการผูกขาดอำนาจ หรือรวมอำนาจไว้ที่แหล่งเดียวประกอบกับการตัดสินใจที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจคนๆ นั้นเป็นสำคัญ ดังนั้น หากที่ใดมีมูลค่ารวมของการผูกขาดและมีการเปิดโอกาสให้ใช้ดุลพินิจมากกว่าความรับผิดชอบหรือการตรวจสอบได้เสียแล้วก็มีโอกาสที่จะเกิดการคอร์รัปชันได้มาก”

Carl Joachim Friedrich (2007: 167) ได้ให้ความหมายว่า “การคอร์รัปชันเป็นการกระทำของผู้มีอำนาจ ซึ่งถูกชักนำโดยรางวัลตอบแทนที่เป็นเงินหรือสิ่งตอบแทนอย่างอื่นที่ตนไม่มีสิทธิจะได้รับตามกฎหมาย ในลักษณะที่เป็นการให้ประโยชน์หรือให้รางวัลตอบแทนตน ทำให้เสียหายแก่ส่วนรวมและผลประโยชน์ของส่วนรวม

สรุปจากความหมายที่นำมากล่าว การทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง การประพฤติชั่วร้ายที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณชน ด้วยพฤติกรรมที่ออกมาทางกาย วาจา และใจ เป็นไปในลักษณะของการคดโกง รับสินบน ไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา การกระทำผิดทุกอย่างก็จะมุ่งเน้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่เป็นของส่วนรวมมาเป็นของตนด้วยกลวิธีต่างๆ สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับทรัพย์สินที่เป็นของสาธารณชนจนส่งผลให้ประเทศชาติได้รับความเสียหายขาดศักยภาพในการพัฒนาประเทศ

รูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชัน

วิทยากร เชียงกุล (2549: 26-27) ได้กำหนดรูปแบบการคอร์รัปชันไว้จำนวน 8 รูปแบบด้วยกัน ดังนี้

1. การยักยอก ได้แก่ การแอบเอางบประมาณหรือทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตน
 2. การที่เจ้าหน้าที่รัฐเรียกร้องเงินจากธุรกิจเอกชน หรือการที่ธุรกิจเอกชนให้สินบนหรือผลประโยชน์ภายหลังแก่เจ้าหน้าที่รัฐให้ตัดสินใจทำ หรือไม่ทำอะไรบางอย่างที่ทำให้ผู้ติดสินบนได้รับผลประโยชน์เหนือคู่แข่งรายอื่น
 3. การเลือกจ้างหรือหรือแต่งตั้งญาติและพรรคพวกของตน
 4. การทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานเฉพาะพรรคพวกผู้สนับสนุนตน
 5. การใช้ข้อมูลภายใน เพื่อซื้อหรือขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งน่าจะหมายรวมถึงการใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายเงินตราต่างประเทศด้วย
 6. การฟอกเงิน ได้แก่ การโยกย้ายถ่ายเทเงินที่ได้จากการคอร์รัปชันฉ้อโกงหรือได้มาโดยผิดกฎหมายหรือศีลธรรม ไปเข้าธนาคาร สถาบันการเงินหรือธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อลบล้างร่องรอยแหล่งที่มาไม่ถูกต้องของเงิน มีทั้งการโยกย้ายไปต่างประเทศและภายในประเทศ
 7. การใช้ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ให้บริษัทตัวเองและพรรคพวกซึ่งอาจเรียกว่าเป็นผลประโยชน์ขัดแย้งหรือผลประโยชน์ที่ทับซ้อน
 8. การเอื้อประโยชน์ ได้แก่ การที่บริษัทให้สัญญาจะให้ผลประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่รัฐในทางอ้อม
- กำชัย จงจักรพันธ์ (2550: 6) ได้แบ่งรูปแบบการคอร์รัปชันไว้ 8 รูปแบบ ดังนี้
1. เกี่ยวกับการเงินและบัญชี เช่น เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีรับเงินแล้วไม่นำเข้าหน่วยงานของรัฐแต่กลับเบียดบังยักยอกเป็นของตนเอง

2. ในการจัดซื้อจัดจ้างจ้าง เช่น การใช้ตำแหน่งเอื้อประโยชน์ให้กับเอกชนรายใดรายหนึ่งได้รับประโยชน์มากกว่า
3. เกี่ยวกับการกระทำ หรือไม่กระทำการในตำแหน่งหน้าที่โดยไม่ชอบ เช่น มีหน้าที่ให้บริการแต่ไม่ให้บริการหรือบริการล่าช้า เพื่อหวังให้ได้ประโยชน์อำิสสินจ้างจากเอกชน
4. เชิงนโยบาย เช่น เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่แล้วกำหนดนโยบายอันมีผลทำให้เอกชนรับประโยชน์หรือตนเองได้ประโยชน์
5. ในกระบวนการยุติธรรม เช่น การทำสำนวนอ่อน ล้มคดีตัดสินคดีไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง
6. โดยการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม เช่น เป็นผู้บริหารหน่วยงานแล้วทำให้หน่วยงานเป็นคู่สัญญาซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเองหรือเป็นผู้บริหารหน่วยงานที่เป็นคู่สัญญากับผู้รับเหมาและตนเองเป็นคู่สัญญากับผู้รับเหมารายนั้น ในการซื้อสินค้าหรืออุปกรณ์ก่อสร้างจากตนเองหรือเป็นคู่สัญญากับผู้รับเหมารายนั้นในการก่อสร้างบ้านให้กับตนเอง
7. ในการบริหารงาน เช่น ผู้บริหารเป็นรัฐมนตรี อนุมัติโครงการสาธารณูปโภคต่างๆ ไปในพื้นที่เฉพาะที่ตนเองหรือพรรคการเมืองของตนเองเท่านั้น กีดกันขัดขวางหรือไม่อนุมัติโครงการในพื้นที่ของพรรคการเมืองอื่น

8. การคอร์รัปชันอื่นๆ เช่น เบิกค่าเช่าบ้านเห็จ เบิกค่ารักษาพยาบาลเห็จ เอาทรัพย์สินของทางราชการไปใช้โดยไม่ถูกต้อง รยยนต์ราชการ วัสดุครุภัณฑ์เบียดบังเวลาราชการไปใช้ในกิจส่วนตัว

สรุปรูปแบบการคอร์รัปชันจะมีอยู่ในลักษณะของการรับสินบนหรือผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ถูกต้องด้วยการนำเอาทรัพย์สินของทางราชการมาเป็นของตน แสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ด้วยการยกยอก เรียกร้องรับสินบน จัดซื้อจัดจ้างที่ไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับเลือกจ้างเฉพาะญาติหรือพรรคพวกของตนเองรวมถึงการฟอกเงินล้วนเป็นความผิดร้ายแรงส่งผลให้เกิดความเสียหายเกิดภาพลักษณ์ไม่ดีต่อหน่วยงานและความเสียหายอันเป็นประโยชน์ของส่วนรวม

มูลเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน

เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ (2553: 1-5) อธิบายปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันไว้ได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน ประกอบด้วยพฤติกรรม จริยธรรม คุณธรรมและอุดมการณ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนที่ได้รับเงินเดือนในระดับต่ำที่มีกระแสหาสินบนเนื่องด้วยพฤติกรรมที่มีความโลภเฉพาะคนกลุ่มคนเหล่านี้มีความอยากได้อะไรก็มีในสิ่งของบางอย่างซึ่งตนไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะซื้อหาได้ ซึ่งหนทางที่รวดเร็วที่สุดจึงเป็นการเรียกรับผลประโยชน์บางประการเพื่อตอบแทนกับการให้ประโยชน์ต่างตอบแทนแก่กลุ่มคนผู้มอบสินบนให้

2. ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการเช่นเดียวกันอาจประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการผูกขาดทางด้านของงบประมาณ ความเข้มแข็งของการบังคับใช้กฎหมายอยู่ในระดับต่ำ รวมถึงระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่มุ่งเน้นเรื่องของวัตถุมมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำทำให้ยากที่จะหาเงินจำนวนมาก ดังนั้น หนทางที่ง่ายที่สุดก็คือการยกย่ายถ่ายเททรัพย์สินของประเทศชาติไปเป็นสมบัติส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มของนักการเมืองที่มีอำนาจเด็ดขาดในการควบคุมการออกกฎหมายและระเบียบบังคับต่างๆ

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และคณะ (2554: 19) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับเหตุแห่งการคอร์รัปชันไว้ว่า “เป็นการคอร์รัปชัน ที่เกิดจากความร่วมมือกันของภาคเอกชนและเจ้าพนักงานของภาครัฐผ่านการใช้กฎหมายเข้ามาสนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าว สภาวะแวดล้อมการแข่งขันทางธุรกิจที่

ยากลำบากเป็นแรงผลักดันให้ภาคเอกชนกระทำการคอร์รัปชัน ดังนั้น บางหน่วยงานเอกชนจึงมีการยินยอมพร้อมใจที่จะเสนอผลประโยชน์บางประการเพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวกในการกระทำการใดๆ เพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงานและให้สามารถก้าวนำคู่แข่งทางธุรกิจได้โดยมากการคอร์รัปชันในรูปแบบนี้มักจะเกิดขึ้นในประเทศที่ด้อยพัฒนามากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว”

ณภัทร เตโช (2560: 16) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทยพบว่าสาเหตุของการทุจริตในระบบราชการในสังคมไทยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ จะเกี่ยวกับเงินงบประมาณของรัฐที่ได้จัดสรรลงมาเป็นรายจ่ายนับเป็นสิ่งล่อใจให้เกิดความต้องการเพื่อนำมาเป็นประโยชน์ของตน ประชาชนจ่ายเพื่อความสะดวกจากเจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐบางคนมักใช้จ่ายฟุ่มเฟือยจนรายได้ไม่เพียงพอ

2. ด้านระบบบริหารราชการ เป็นเรื่องที่ผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลให้เป็นไปตามข้อบังคับจนทำให้เกิดการทุจริต ทำให้เกิดภาวะขาดดุลแห่งอำนาจในการบริหารราชการทำให้การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึงจึงง่ายต่อการทำทุจริต รวมถึงผู้บังคับบัญชาทำให้เกิดความเกรงใจและเกรงกลัว ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์ ไม่ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

3. ด้านสังคม วัฒนธรรม และศีลธรรม ส่วนหนึ่งมักเกิดจากผู้คนบางส่วนในสังคมจะนิยมชมชอบในเรื่องของวัตถุมากกว่าความดีงามที่เรื่องของศีลธรรม ให้ความสำคัญกับทรัพย์สินว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของสังคม เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนก็มักจะใช้ชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยเมื่อขาดสภาพคล่องทางการเงินจึงต้องแสวงหาด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน แม้การประพฤติตัวของเจ้าหน้าที่รัฐชั้นผู้ใหญ่บางคนทุจริตคอร์รัปชันแล้วไม่ถูกจับ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของที่แต่ก็ถูกนำมาเป็นแบบอย่างให้เจ้าหน้าที่รัฐในระดับชั้นผู้น้อยคิดที่จะทำตามบ้าง

4. ด้านกฎหมายและวิธีการ มีความยุ่งยากในกระบวนการลงโทษทางวินัยที่ต้องหาพยานหลักฐานในการสอบสวน ติดขัดระเบียบขั้นตอนมากจนเกิดความล่าช้าในการการพิสูจน์พฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันและประพฤติกรรมจะต้องมีหลักฐานชัดเจนจึงยากแก่การพิสูจน์

กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ และคณะ (2557: 61) พบว่าการคอร์รัปชันในแวดวงราชการไทยประกอบด้วย 3 มิติหลัก ได้แก่

1. มิติด้านการเมืองมักจะเกี่ยวกับแนวคิดการบริหารราชการแบบระบบอุปถัมภ์ (the Patron-Client system) ระบบดังกล่าวเป็นเหตุประการสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชันในมิติต่างด้านการเมืองอย่างมากมายมีการช่วยเหลือพวกพ้องของตนให้ก้าวขึ้นมามีอำนาจในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางประการที่จะได้รับจากการสนับสนุนให้พวกพ้องเข้ามามีอำนาจในตำแหน่งนั้นๆ

2. มิติด้านเศรษฐกิจ การที่บุคคลได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างในระดับต่ำก็เป็นแรงผลักดันหนึ่งซึ่งกระตุ้นให้เกิดการคอร์รัปชัน เนื่องด้วยธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการสร้างความสะดวกสบายให้แก่ตนเองและครอบครัว

3. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม จากความเชื่อของผู้คนในสังคมที่เชื่อว่าการที่มีทรัพย์สินมากมายจะช่วยให้เกิดการยอมรับจากสังคมโดยรอบมากกว่าการเชื่อว่าคุณสมบัติที่ดีได้กระทำ จะส่งผลให้ผู้คนให้การยอมรับ จากเหตุต่างๆ เหล่านี้จึงเป็นแรงผลักดันให้ผู้คนกระทำการคอร์รัปชันแม้รู้ดีว่าจะเป็น การกระทำที่ผิดกฎหมาย

สรุปสาเหตุที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันขึ้น มักจะเกิดจากตัวผู้กระทำเองที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐมีรายได้น้อยแต่มีแนวคิดวัตถุนิยมใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพื่อแสวงหาวัตถุมาสนองความต้องการของตนรวมถึงปัญหา

การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากเกินไป แม้แต่วัฒนธรรมแบบเจ้าขุนมูลนายก็ก่อให้เกิดปัญหา จนกลายเป็นว่าการทุจริตจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งผลต่อประโยชน์ของส่วนรวม สร้างความเสียหายให้กับสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างมาก

แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

สำหรับแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันนั้นได้มีนักวิชาการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้นำเสนอแนวคิดที่หลากหลายมากพอที่จะสามารถเลือกนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีดังนี้

วิทยากร เชียงกูล (2549: 169) ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทยไว้ 3 แนวทางดังนี้

1. การปฏิรูปการเมือง ให้เป็นประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วมได้มากกว่าแค่การเลือกตั้งให้ประชาชนมีสิทธิและอำนาจในการจัดตั้งองค์กรอิสระที่เป็นกลางมาตรวจสอบและถอดถอนนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐที่คอร์รัปชันได้

2. การปฏิรูปองค์กรด้านการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบให้เป็นองค์กรอิสระ เลือกคนดี คนเก่งเข้ามาทำงานรวมทั้งตราพระราชบัญญัติตั้งองค์กรอิสระเพิ่มขึ้นและเร่งปฏิรูปกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมทุกระดับ ระบบราชการการศึกษาและการสื่อสาร มวลชนเพื่อให้กลไกทางกฎหมาย การศึกษาและระบบข้อมูลข่าวสารทำงานได้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส เน้นความถูกต้องชอบธรรม

3. ประชาชน นักวิชาการ สื่อมวลชนต้องร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจและเผยแพร่ความรู้ระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน เพื่อให้รู้เท่าทันนักการเมืองมากที่สุดและสนับสนุนการรวมตัวของภาคธุรกิจ ภาคประชาชนทุกฝ่ายเป็นองค์กรผู้บริโภคและองค์กรเพื่อความโปร่งใสที่เข้มแข็ง ติดตามตรวจสอบการทำงานของทั้งภาครัฐและเอกชน

ดิฐภัทร บวรชัย (2562: 80-81) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบพบว่าการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ สามารถจำแนกได้ 2 แนวทาง ดังนี้

1. การป้องกันการทุจริตด้านปัจจัยภายใน เริ่มต้นจากผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้มีน้อยและต้องเป็นที่พึ่งพิงได้ รวมถึงต้องมีการกระจายรายได้หรือสวัสดิการอย่างเหมาะสมและเท่าเทียม นอกจากนี้ทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ควรมีอย่างเพียงพอ เพื่อไม่ให้เกิดภาระทางการเงินต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกที่ดีให้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

2. การป้องกันการทุจริตด้านปัจจัยภายนอก ควรเริ่มจากการปรับปรุงอัตราเงินเดือนให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและค่าครองชีพอย่างสม่ำเสมอ โดยอัตราเงินเดือนต้องมีความเหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาการป้องกันการคอร์รัปชันในสังคมไทยนั้นนอกจากการใช้มาตรการทางด้านกฎหมายในการปราบปรามแล้ว การให้ทุกภาคส่วนร่วมกันศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจและช่วยกันเผยแพร่ความรู้ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความหลากหลายและสลับซับซ้อนเพื่อให้รู้เท่าทันการทำหน้าที่ของราชการไทยในปัจจุบันได้ โดยให้สื่อมวลชน องค์กรอิสระ และองค์กรตรวจสอบภาคประชาชนต่างก็เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการคอร์รัปชันจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะป้องกันการคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทและหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ

ตำรวจนับเป็นอาชีพที่ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกในสังคมให้ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงการตัดสินความผิดหรือถูกของสมาชิกทั้งหมดถือเป็นเบื้องต้นของความยุติธรรมที่จะเกิดขึ้นในสังคม จึงเป็นอาชีพที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะการตัดสินดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดอนาคตของชีวิตของผู้คน ถ้าตัดสินไม่เป็นไปตามความเป็นจริงถือความเที่ยงธรรมเป็นหลักก็ย่อมอาจนำความเสียหายมาสู่ผู้เกี่ยวข้องได้

สำหรับประเด็นนี้สามารถพิจารณาได้จากการให้ความหมายของคำว่า “ตำรวจ” ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ([ออนไลน์]) ได้ให้ความหมายของตำรวจไว้ว่า “น. เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จับกุม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย เรียกชื่อตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ เช่น ตำรวจสันติบาล ตำรวจกองปราบ ตำรวจน้ำ ตำรวจรถไฟ ตำรวจป่าไม้ (ข. ภูธร, ตม.ร.ต.)”

นอกจากนี้ยังมีความหมายของคำว่า “ตำรวจ” ที่ภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า “Police” เป็นคำศัพท์ที่นำมาจากภาษาฝรั่งเศส และภาษาฝรั่งเศสเองก็นำมาจากภาษาละตินคำว่า “Politia” หรือ “Polis” ซึ่งแปลว่า “รัฐบาลของประเทศ” หรือ “นคร” แต่เดิมเป็นคำที่ไม่ได้ใช้เรียกเจ้าหน้าที่ที่เป็นคน แต่ใช้เรียกสิ่งที่เป็นนามธรรมกว่านั้น เช่น การปกครอง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและนโยบาย อาจเป็นเพราะภาษาอังกฤษยืมคำนี้มาจากคำว่า police ในภาษาฝรั่งเศสยุคกลาง ซึ่งมีความหมายว่า การปกครองพลเรือน (อริพงษ์ อมรวงศ์ปิติ, [ออนไลน์])

จึงทำให้เข้าใจได้ว่า ตำรวจที่ใช้ในภาษาไทยเป็นคำยืมมาจากคำภาษาเขมรเมื่อครั้งในอดีตและได้ถูกยืมมาใช้ในภาษาไทยตามที่ปรากฏจนถึงทุกวันนี้ สำหรับทางตะวันตกแต่เดิมคำว่า Police ไม่ใช่เป็นคำที่ใช้เรียกคนที่ทำหน้าที่ แต่จะใช้เรียกสิ่งที่เป็นนามธรรมเกี่ยวกับการปกครอง ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและนโยบาย แต่ภายหลังความหมายก็ได้ถูกปรับเปลี่ยนไปจนกลายเป็นคำที่ใช้เรียกตำรวจที่เป็นบุคคลได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐเพื่อให้ทำหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย

จากความหมายที่ได้นำมากล่าวไว้นั้นส่งผลให้ตำรวจจะต้องมีหน้าที่สำคัญในการรักษาดูแลความปลอดภัยของประชาชนและป้องกันเหตุร้ายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ทุกกรณี รวมถึงการเข้าขัดขวางและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบผลิตและค้ายา การค้าอาวุธ ค้ามนุษย์ การฟอกเงิน การล่อลวงละเมิดทางเพศเด็ก รวมถึงอาชญากรรมทางการเงิน และการทุจริต ด้วยความเที่ยงธรรมโดยไม่มีการแบ่งแยกในเรื่องของชนชั้นหรือเชื้อชาติใดๆ จึงทำให้ตำรวจมีบทบาทพอที่จะสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทในการป้องกันอาชญากรรม สำหรับประเด็นนี้ เบคคาเรีย (Beccaria) ซูเทอร์แลนด์ และเครสซี (Sutherland and Cresse) อัลเลน (Allen) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการป้องกันอาชญากรรม สามารถสรุปได้ว่า การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง ความพยายามยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น รวมตลอดความพยายามทุกๆ วิธีทางที่จะไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำ รวมตลอดจนถึงการปฏิบัติการในหน้าที่ของตำรวจเพื่อควบคุมอาชญากรรมทั้งในแง่ของการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น และการจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เช่น การจัดสายตรวจออกตรวจตราป้องกัน การปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ การระดมกวาดล้างอาชญากรรม การสืบสวนติดตามคนร้าย เป็นต้น (W.W. & McLaren, R. C., 1973: 145)

2. บทบาทในการปราบปรามอาชญากรรม ในประเทศไทยนั้นตำรวจถือเป็นหน่วยงานหลักในการปราบปรามอาชญากรรม ชาย เสวีกุล (2517: 130) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของตำรวจไทยไว้ ดังนี้

1) ตำรวจมีหน้าที่รักษากฎหมาย (Enforcing the Laws) การที่มีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้กระทำการบางอย่างหรือบังคับบางอย่าง ก็เพื่อป้องกันสังคมไม่ให้เกิดอันตรายจากการกระทำละเว้นการกระทำนั้น จึงต้องมีกฎหมายและบทลงโทษไว้ หน้าที่ของตำรวจต้องป้องกันสังคมไม่ให้เกิดความเสียหาย หรืออันตรายด้วยการดูแลไม่ให้มีการกระทำความผิดกฎหมาย หากมีผู้กระทำความผิดขึ้นก็มีหน้าที่ต้องจับกุมมาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

2) ตำรวจมีหน้าที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อย (Preserving the Peace) ตำรวจจะต้องคอยตรวจดูแลมิให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะมาทำลายความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากมีสิ่งใดที่จะทำให้กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนแม้สิ่งนั้นจะเป็นการผิดกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ตำรวจจะต้องเข้าป้องกัน เข้าแก้ไข ช่วยเหลือบำบัดสิ่งนั้นให้เรียบร้อยหรือบรรเทาความร้ายแรงลง

3) ตำรวจมีหน้าที่ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เป็นอันตราย (Protecting Life and property) การป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนี้เป็นการป้องกันจากอันตรายทุกอย่างที่อยู่ในหน้าที่ของตำรวจ มิใช่เป็นการป้องกันจากโจรผู้ร้ายเท่านั้น การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจหลายประการที่เป็นการป้องกันอันตรายอันเกิดจากการกระทำของตนเองหรือเป็นการช่วยเหลือทางอ้อม เช่น การควบคุมจัดการจราจร

4) ตำรวจมีหน้าที่สืบสวน (Investigation Crimes) ทั้งก่อนหน้าที่จะมีการกระทำความผิดและภายหลังการกระทำความผิด โดยหน้าที่การสืบสวนก่อนที่จะมีการกระทำความผิด คือ การป้องกันมิให้การกระทำความผิดเกิดขึ้น ส่วนการสืบสวนภายหลังการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วเพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายโดยการติดตามเอาทรัพย์สินกลับคืนมา หรือเพื่อจะนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย

5) ตำรวจมีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน (Serving the Public) หน้าที่ในการให้บริการประชาชนเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องช่วยเหลือ และให้ความสะดวกกับประชาชนด้วยประการต่างๆ เช่น ไกล่เกลี่ยคดีแพ่ง นำส่งเด็กหายพลัดหลง ซึ่งก็มีส่วนในการป้องกันอาชญากรรม เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจทำให้คู่กรณีตัดสินใจไม่ทำร้ายกัน การช่วยเหลือเด็กพลัดหลงเป็นการป้องกันเด็กจากกลุ่มมิจฉาชีพ เป็นต้น

6) นอกจากที่กล่าวมาแล้วตำรวจยังมีหน้าที่อื่นๆ อีกมากมายหลายอย่าง เช่น ในยามสงคราม ตำรวจต้องทำหน้าที่เป็นตำรวจสนามทำการรบและป้องกันการต่อสู้ข้าศึก ตำรวจตระเวนชายแดนมีหน้าที่ตรวจตราบริเวณชายแดนของประเทศ

แนวทางป้องกันปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

สำหรับหัวข้อนี้ผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของตำรวจกับการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยปัจจุบันว่าจะมีแนวโน้มเป็นไปได้นาน้อยเพียงใด โดยวิเคราะห์จากมูลเหตุที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันมาเป็นกรอบพร้อมกันนี้จะได้นำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาตามหลักการที่เป็นรูปธรรมที่ปรากฏออกมาเป็นบทบัญญัติต่างๆ นำไปสู่การปฏิบัติจริง ในการวิเคราะห์ผู้เขียนจะแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ปัญหาที่เกิดจากเงินเดือนที่เป็นรายได้หลักของตำรวจที่อาจจะไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับรายจ่ายที่มากขึ้น กับรายจ่ายที่มากขึ้นเพราะมีค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพหลายรายการที่ต้องรับภาระเอง ทั้งนี้อาจเป็นผลพวงที่เกิดมาจากตำรวจเหล่านี้ที่มีแนวคิด

ด้านวัตถุนิยมและไม่มีการวางแผนการจัดการทางด้านเงินอย่างเหมาะสม เน้นการบริโภคเชิงวัตถุนิยมทำให้เป็นคนที่มีรสนิยมสูงนำไปสู่การใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยทำให้รายรับกับรายจ่ายขาดความสมดุลกันหรือตำรวจบางคนอาจมีความจำเป็นจริงๆ ที่เกิดจากครอบครัวและคนรอบข้าง เช่น บิดามารดาเจ็บป่วยหรือจะต้องส่งเสียให้บุตรธิดาเรียนในระดับต่างๆ จึงทำให้เกิดการขาดสภาพคล่องในการใช้จ่าย จากปัญหาดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่การกระทำผิดแสวงผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่มิชอบ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทุจริตคอร์รัปชันจนนำไปสู่การสูญเสียทั้งอนาคตหน้าที่การงานของตนเองและอาจส่งผลเสียให้กับคนรอบข้างอีกด้วย ตัวอย่างกรณีของ พ.ต.อ. ธิติสรรค์ อุทธนผล หรือผู้กำกับโจ้ อดีต ผกก.สภ.เมืองนครสวรรค์ พร้อมพวกอีกหลายคนที่ต่อมาภายหลังได้กลายเป็นนักโทษในคดีร่วมกันฆ่านายจิระพงศ์ ธาระพัฒน์ หรือมาวิน ผู้ต้องหาคดียาเสพติด ด้วยการร่วมกับลูกน้องซุ่มและใช้ถุงดำคลุมศีรษะจนขาดอากาศหายใจ เหตุเกิดเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2564 และเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2565 ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางพิพากษาประหารชีวิต แต่ให้การเป็นประโยชน์จึงลดโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิต (ผู้จัดการออนไลน์, [ออนไลน์]) เมื่อพิจารณาจากการใช้ชีวิตของอดีตตำรวจท่านนี้แล้วจะพบว่ามิประเด็นเรื่องรถเถื่อนตามประเด็นข่าวหรืออาจมีธุรกิจสีเทาอย่างอื่นอีก

จากกรณีของอดีตนายตำรวจตัวอย่างคนนี้เพียงคนเดียวทำให้เห็นอะไรบางอย่างที่เป็นมูลเหตุจูงใจให้เกิดความคิดที่นำไปสู่การกระทำที่เป็นการทุจริตคอร์รัปชันโดยให้อำนาจหน้าที่ตนมีอยู่ขณะนั้นก่อให้เกิดการทำความผิดร้ายแรงแม้จะเป็นผู้มีหน้าที่กำกับดูแลกฎหมายอยู่ด้วยก็ตาม ก็เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในลักษณะดังกล่าว ผู้เขียนขอเสนอแนวทางแก้ปัญหาด้วยการน้อมนำเอาแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสแก่ชาวไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ซึ่งมีเนื้อหาใจความสำคัญที่เน้นการดำเนินตามหลักทางสายกลางที่ส่งเสริมให้ทุกคนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ชีวิตดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาทพร้อมกับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นจนเกิดความยั่งยืน โดยตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญอันได้แก่ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ พอดี ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป อยู่บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นที่ทำให้เกิดความทุกข์ เช่น การอุปโภคและบริโภคพอประมาณไม่ให้เกิดตัวจนเกินไป ความมีเหตุผล เป็นการใช้ชีวิตอยู่บนหลักการอย่างมีเหตุผลมีผลจะต้องพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องและตัดสินใจเพื่อปฏิบัติเรื่องนั้นๆ โดยพิจารณาด้วยเหตุและผลเป็นประการสำคัญ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับสิ่งที่มากระทบกับการดำเนินชีวิตในแต่ละวันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่อยู่รอบๆ ตัว ด้วยการพิจารณาด้วยปัญญาความรอบรู้ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยความรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้จะอยู่ในเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม สำหรับความรู้นี้จะหมายถึงรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง และคุณธรรม ก็คือความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทนและแบ่งปัน เมื่อปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แล้วก็สามารถเป็นแนวทางนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดี ส่งผลให้เศรษฐกิจการครองชีพและสังคมเกิดความสมดุลมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

ประเด็นที่ 2 ด้านระบบบริหารราชการ เป็นปัญหาที่เกิดจากการไม่กำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบของผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ทุกระดับชั้น เกิดความบกพร่องจนทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันกันขึ้นในองค์กร ส่งผลให้ขาดดุลแห่งอำนาจในการบริหารราชการของส่วนต่างๆ ทำให้การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึงอันเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานนั้นๆ ได้ง่าย รวมถึงความเกรงใจและเกรงกลัวผู้บังคับบัญชาบางคนที่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ อีกทั้งไม่ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการที่ถูกบัญญัติไว้แล้วอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดิฐภัทร บวรชัย (2562: 56-57) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาระดับสถานีตำรวจ ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการทุจริตและประพฤตินิชอบออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ทุจริตโดยเจตนา หมายถึง เจตนาทำให้เกิด คือ ผู้กระทำความผิดที่ทำการทุจริต ยังคงกระทำความผิดด้วยความตั้งใจที่จะทำ 2) ทุจริตโดยการกดดันของผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้บังคับบัญชาอาจทำให้การทุจริตเกิดขึ้น เพราะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะกระทำ หรือไม่กระทำการทุจริต และ 3) ทุจริตโดยประชาชน คือ ประชาชนมารุมเร้า หรือมาสร้างปัจจัยให้ ตำรวจคิดว่า การทุจริตนั้นเป็นความชอบธรรม เช่น ขอให้ช่วยเหลือเรื่องคดีความแลกกับการเสนอผลประโยชน์ซึ่งประชาชนให้ผลประโยชน์แทนการถูกละเมิดทางกฎหมายสำหรับประเด็นปัญหานี้ ผู้เขียน ขอเสนอแนวทางแก้ปัญหาด้วยการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักในการบริหารจัดการองค์กรที่ประกอบไปด้วยหลักการที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม การออกกฎหมายจะต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียที่จะเกิดแก่ผู้เกี่ยวข้องไม่ มากเกินไปจนเกิดการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและไม่น้อยเกินไปจนเป็นเหตุให้เกิดช่องโหว่ของกฎหมาย ในการบังคับใช้กฎหมายต้องเสมอภาค (Equity) และเคร่งครัด 2) หลักคุณธรรม จะต้องมีการส่งเสริมให้ ตำรวจและผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่มีคุณธรรม ด้วยการปลูกจิตสำนึก ความรับผิดชอบทั้งในส่วน ของศีลธรรมทางศาสนา จริยธรรมตามแนวคิดปรัชญาที่สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรม จรรยาบรรณตามอาชีพของแต่ละคน 3) หลักความโปร่งใส เป็นความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน สามารถเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น ตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้ทุก อย่างที่ดำเนินการสามารถตรวจสอบได้ 4) หลักการมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการรับรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกัน และแก้ปัญหาและพัฒนาองค์กรร่วมกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีส่วน ในการคิดและตัดสินใจเพื่อสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นร่วมกันในการดำเนินงาน 5) หลักความ รับผิดชอบ การกระจายอำนาจความรับผิดชอบจากส่วนกลางไปสู่แต่ละส่วน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจบริหารองค์กรร่วมกัน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและตอบสนองความต้องการของแต่ละฝ่ายใน พื้นที่ได้อย่างพอเพียง และสามารถตรวจสอบได้อย่างโปร่งใสในทุกขั้นตอน และ 6) หลักความคุ้มค่า การ บริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) กล่าวคือมีความประหยัด พอเพียง สมเหตุสมผลไม่ มากจนเกินไป ไม่น้อยจนเกินไป สามารถสร้างความคุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ส่วนรวมได้อย่างเป็นเอกฉันท์และก่อให้เกิดประสิทธิผล (Effectiveness) และสามารถตอบสนองความ ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีความชัดเจนโปร่งใสตรวจสอบได้ มีการติดตามประเมินผลที่เป็น รูปธรรมและมีการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ถ้ามีการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดและตรงไปตรงมา ผู้เขียนเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่า สามารถช่วยในการแก้ปัญหาได้ถึงแม้ว่าปัญหาอาจจะไม่หมดไปอย่างสิ้นเชิงนั้น ก็อาจเป็นเพราะถูกสะสมมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ถึงกระนั้นก็อาจเป็นแนวโน้มที่ดีในการทำให้ ปัญหาได้ถูกลดระดับจากมากที่สุดลดลงจนเหลือให้น้อยที่สุด ทั้งนี้ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ตัวของข้าราชการตำรวจในทุกระดับชั้นนั้นเองว่ามีความจริงใจในการร่วมกันแก้ปัญหาหากน้อยเพียงใด

ประเด็นที่ 3 ด้านสังคม วัฒนธรรมและศีลธรรม การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดคุณธรรมมีค่านิยมที่ เน้นวัตถุนิยมมากกว่าความดีงามและศีลธรรม ให้ความสำคัญกับเงินว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมใช้จ่าย พุ่มเฟือยทางด้านอุปโภคบริโภค เมื่อเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่จะต้องใช้ในการใช้จ่ายไม่เพียงพอ จึงเป็นเหตุ ให้ต้องดิ้นรนแสวงหาด้วยการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับความ ไว้วางใจจากสมาชิกในสังคมให้ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชนคอยตรวจตราเฝ้าระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากผู้ที่ต้องการจะก่ออาชญากรรมต่างๆ ตลอดจน

รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง รวมถึงการตัดสินความผิดหรือถูกของสมาชิกทั้งหมดถือเป็นเบื้องต้นของความยุติธรรมที่จะเกิดขึ้นในสังคม จึงเป็นอาชีพที่จะต้องอาศัยผู้ที่มีความเที่ยงธรรมมาทำหน้าที่มีเช่นนั้นแล้วก็ง่ายต่อการทุจริตคอร์รัปชัน สำหรับในประเด็นนี้ ผู้เขียนขอเสนอแนวทางแก้ปัญหาด้วยการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2565 ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจขึ้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 วรรคสามบัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวและพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ ก็คือ ข้อ 2 ข้าราชการตำรวจพึงปฏิบัติตนเพื่อรักษาจริยธรรม โดยเฉพาะ ข้อ (2) ชื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้วยความโปร่งใส ไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่มิใช่เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ความพร้อมรับการตรวจสอบและรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดี คำนึงถึงสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชนเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ข้อ (3) กล้าตัดสินใจและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม กล้าคัดค้านและดำเนินการแก้ไขในสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามอำนาจหน้าที่ ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติ ไม่ยอมกระทำการในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมเพียงเพื่อรักษาประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ไม่คบหาหรือให้การสนับสนุนแก่ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติหรือมีชื่อในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน และต้องวางตัวเป็นกลางในฐานะผู้รักษากฎหมายในกระบวนการยุติธรรม ข้อ (4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีจิตสาธารณะ ร่วมมือ ร่วมใจและเสียสละในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม ข้อ (5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และคุณภาพของงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วเที่ยงธรรม ทันต่อสถานการณ์ คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นที่ตั้งรักษาผลประโยชน์ของรัฐมีมาตรฐานการทำงานที่เป็นสากล พัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง เชื่อมมั่นในระบบการทำงานเป็นทีม ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อ (6) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ โดยยึดถือความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติโดยการไม่ใช้ความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจส่วนตัวต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากชาติกำเนิด เพศ ศาสนาหรือความเชื่อ เชื้อชาติ สัญชาติ อายุ การศึกษา ความเห็นทางการเมืองหรือความเห็นอื่น เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และยอมรับความแตกต่างของบุคคลหรือสถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม และพึงวางตัวเป็นกลางทางการเมือง และ ข้อ (7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างด้วยการเป็นข้าราชการที่ดี รักษาภาพลักษณ์ของทางราชการและความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ พึงปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ประชาชน ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่อ้างหรือใช้อำนาจโดยปราศจากเหตุผล ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายโดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบรมราโชวาท หลักคำสอนทางศาสนามาปรับใช้และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วยการเคารพกฎหมายและมีวินัย (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 138, ตอนพิเศษ 204 ง, 1 กันยายน 2564, หน้า 51-52)

เมื่อพิจารณาจากประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2565 นี้แล้ว ทำให้ทราบถึงเจตนารมณ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีความแน่วแน่ในการกำกับดูแลควบคุมและส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจมีกรอบจริยธรรมที่ปรากฏเป็นเชิงเอกสารอันเป็นหลักการที่สำคัญเชิงรูปธรรมที่สามารถ

จับต้องได้และนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับตัวผู้ปฏิบัติเองว่ามีความจริงจังในการนำไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด

ประเด็นสุดท้าย ด้านกฎหมายและวิธีการ ปัญหาอาจจะเกิดจากการลงโทษทางวินัยที่มีความยุ่งยากในการหาพยานหลักฐาน เพราะมีระเบียบขั้นตอนมากในการสอบสวน การพิสูจน์พฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันและประพฤติดมิชอบ จะต้องมีความชัดเจนจึงยากแก่การพิสูจน์ สำหรับข้าราชการตำรวจแล้ว นอกเหนือจากที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมคนหนึ่งแล้ว อีกบทบาทตามวิชาชีพก็ต้องปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตำรวจ รวมถึงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศต่างๆ ที่มีอยู่หลากหลาย ทั้งนี้ก็อยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการตำรวจที่เรียกโดยย่อว่า “ก.พ.ค.ตร.” ซึ่งจะมีผู้เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานมาทำหน้าที่เป็นกรรมการ อาทิเช่น ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานรองประธานศาลฎีกาที่ได้รับมอบหมายจากประธานศาลฎีกาหนึ่งคนกรรมการข้าราชการตำรวจผู้ทรงคุณวุฒิหนึ่งคนซึ่งได้รับเลือกโดย ก.ตร. และให้เลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการ การเข้ามาของหน่วยงานที่หลากหลายเช่นนี้ วัตถุประสงค์เพื่อที่จะได้ทำหน้าที่แทนประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ คอยตรวจสอบผู้ทำหน้าที่ข้าราชการตำรวจได้ปฏิบัติงานตรงไปตรงมาให้สมกับเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ดูแลประชาชนให้ดำเนินชีวิตอยู่อย่างสันติสุข ดับทุกข์บำรุงสุขให้กับสมาชิกของสังคมอย่างเที่ยงธรรม ดังนั้น สำหรับปัญหาประเด็นนี้ ผู้เขียนได้นำเอาแนวทางการปฏิบัติต่างๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาเสนอก็อาจจะเพียงพอที่จะช่วยในการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระดับหนึ่ง

บทสรุป

ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมักจะเกิดขึ้นมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นที่ถูกเชื่อมโยงกับการใช้อำนาจที่ได้มาจากตำแหน่งเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่จะได้มาโดยมิชอบจากคนทั่วไปที่เข้ามาเกี่ยวข้องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แม้ทั่วโลกต่างก็ยอมรับว่าเป็นปัญหาที่มีความร้ายแรงยากจะแก้ไขหรือกำจัดให้หมดไปได้ สำหรับประเทศไทยเองก็ได้เผชิญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมาตั้งแต่ในอดีตเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลาที่ยาวนานจนได้สะสมเรื้อรังเป็นมะเร็งร้ายกัดกินสังคมส่งผลกระทบต่อระบบโครงสร้างในระบบราชการต่างๆ สำหรับตำรวจนั้นนับเป็นเจ้าหน้าที่รัฐทำหน้าที่เกี่ยวข้องอยู่ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายในการตรวจสอบจนถึงการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษ โดยจะทำหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีอำนาจในการจับกุม ตรวจค้น สืบสวน และสอบสวนผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่บางครั้งในการปฏิบัติหน้าที่ก็ยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่มาแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยการเลือกปฏิบัติในชั้นการจับกุมเป็นการเรียกรับสินบนจากผู้กระทำความผิดในระดับปัจเจกบุคคล การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อปิดเบี่ยงพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงในคดี การยกยอกเงินประกันตัวผู้ต้องหา การซื้อขายตำแหน่ง หรือการหักเงินรางวัลของข้าราชการตำรวจจากผู้บังคับบัญชา สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบนับเป็นการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ สำหรับแนวทางป้องกันจะแบ่งออกเป็นด้านเศรษฐกิจและการครองชีพส่งเสริมให้ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความพอประมาณพอดีใช้ชีวิตอยู่บนหลักการอย่างมีเหตุมีผลรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทนและแบ่งปัน ด้านระบบบริหารราชการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลดำเนินตามหลักนิติธรรมมีคุณธรรมและความโปร่งใสพร้อมทั้งความรับผิดชอบและจะต้องมีความคุ้มค่าด้วย ด้านสังคมวัฒนธรรมและศีลธรรมดำเนินตามกรอบของประมวล

จริยธรรมข้าราชการตำรวจที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดไว้แล้ว และด้านกฎหมายและวิธีการเป็นการกำกับดูแลให้เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมายที่ช่วยในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการตำรวจที่เรียกโดยย่อว่า “ก.พ.ค.ตร.” ทั้งนี้เพื่อให้ตำรวจผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลทุกข์บำรุงสุขให้แก่สังคมได้เป็นผู้มีความสมบูรณ์พร้อมให้เหมาะสมกับเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่คอยดูแลประชาชนให้ดำเนินชีวิตอยู่อย่างสันติสุขด้วยการปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ รัฐประเสริฐ และคณะ. (2557). การทุจริตในวงราชการไทย: การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหาจากผู้นำและบุคคลสำคัญของประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. 18,35 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2557).
- เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์, พ.ต.ท.ดร. และคณะ. (2553). *การศึกษามาตรการป้องกันเพื่อปรับปรุงกระบวนการใช้อำนาจเกินขอบเขต กรณีเจ้าพนักงานตำรวจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- กำชัย จงจักรพันธ์. (2550). *มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ชาย เสวิกุล. (2517). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณภัทร เตโช และคณะ. (2560). *แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในส่วนราชการไทย. หลักสูตรนักบริหารเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับกลางรุ่นที่ 1*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- ธีรภัทร เสรีรังสรรค์. (2549). *นักการเมืองไทย: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชันสภาพปัญหาสาเหตุผลกระทบ แนวทางแก้ไข*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 34) พ.ศ. 2562. เล่ม 136 ตอนที่ 34 ก ราชกิจจานุเบกษา 20 มีนาคม 2562.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. “ตำรวจ”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://dictionary.orst.go.th/> [1 เมษายน 2566].
- ผู้จัดการออนไลน์. *เผยที่แรก! ทรัพย์สินผู้กำกับโจ้กว่า 1,500 ล้าน บัญชีธนาคารเดินกันให้สะพัดทั้งที่รับราชการแค่ 17 ปี*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/online/section/detail/9650000067475> [9 พฤษภาคม 2566].
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2543). *ดัชนีคอร์รัปชันของไทย: การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- ดิฐภัทร บวรชัย. (2562). *รูปแบบการป้องกันการทุจริตและประเพณีมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจกรณีศึกษาระดับสถานีตำรวจ*. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. ปีที่ 16 ฉบับที่ 30 มกราคม – มิถุนายน 2562: 56-57.
- เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และคณะ. (2554). *ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงการธุรกิจเอกชนไทยกับแนวทางแก้ไขและป้องกัน*. *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ช.

- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์และคณะ. (2551). การศึกษาลักษณะรูปแบบและความเสี่ยงต่อการทุจริตในองค์กรสาธารณะนอกระบบราชการ. *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- วิชัย รูปชาติ. (2552). *การประเมินองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประจำปี 2552*. นนทบุรี: สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 138, ตอนพิเศษ 204 ง, 1 กันยายน 2564, หน้า 51-52.
- ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก/หน้า 1/17 พุทธศักราช 2542.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2554). คอร์รัปชันเชิงระบบ: นวัตกรรมที่ต้องควบคุม. *รัฐศาสตร์สาร*. ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-เม.ย. 2554).
- เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ. (2553). *โครงการประเมินสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- อติพงษ์ อมรวงศ์ปิติ. 5 เกร็ดว่าด้วยคำศัพท์เกี่ยวกับตำรวจ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://themomentum.co/wordodysey-police/> [1 เมษายน 2566].
- Carl Joachim Friedrich. (2007). *Constitutional Government and Politics, Nature and Development*. New York: McGraw-Hill.
- Mushtag H. Khan and Kwame Sundaram Jomo. (2000). *Rent, Rent-Seeking and Economic Development*. Singapore: Cambridge University.

